

La classe intel·lectual, 1

Fa molts anys, el 1973, vam publicar a València, a la col·lecció “Quaderns de 3i4”, un pamflet amb el títol *Sobre la classe intel·lectual*, obra de Lu Hsun (supose que ara caldria escriure Lu Xun), en una traducció meua de l'italià, “d'acord amb l'edició de Pequín” (ara seria Beijing), segons l'advertiment editorial. Aquella col·lecció, vistes les condicions del lloc i del temps, era molt agosarada: Althusser, Lunatxarski, Lichtheim, Adorno, Lukács, i companyia. Devien ser de confecció barata, perquè si no haurien portat l'editor a la ruïna. Lu Hsun va ser un dels capdavanters de la que en podríem dir *revolució cultural* xinesa del primer terç del segle XX, un home d'esquerra i un magnífic escriptor. El text que vaig traduir correspon a una conferència que Lu Hsun va fer el 1927 als estudiants de la Universitat Obrera de Xangai. L'afirmació de fons és que la “classe intel·lectual” ha d'estar al servei del poble, o els intel·lectuals no seran res. Això diu: han d'estar al servei de la renovació de la Xina, al costat de la gent, i no aïllats i reclosos, no com els “mandarins”! Però qui eren els intel·lectuals xinesos que havien de posar-se al servei de les classes populars del seu país? Eren els escriptors, els *pensadors*, els universitaris? Sembla que es referia sobretot els escriptors, de la resta no parla. I quina seria la definició d'*intel·lectual*? no se sap, o no apareix enlloc. No sabem qui són, a què es dediquen, ni quina és la descripció o el caràcter que els defineix com a classe. Amb tot això, el discurs de Lu Hsun esdevingué un text de referència. Qui sap per què. Jo tinc dubtes, i sempre n'he tinguts, sobre la definició absent i el caràcter dubtós dels subjectes d'aquell discurs. L'intel·lectual és un senyor amb ulleres grosses, un saberut? És un *pensador* professional? És un *creador crític*, per emprar una expressió políticament molt correcta? I tots junts formen un grup especial, una casta, una classe? A mi, fa molts anys, un diari de Barcelona em definia, en el titular d'una entrevista a tota pàgina: “Joan F. Mira, l'intel·lectual integral”. No em va fer gens ni miqueta de gràcia, però supose que el periodista ho considerava una definició molt contundent i positiva. Els intel·lectuals,

Joan Francesc Mira

segons sembla, escriuen i expliquen coses, a pesar que el seu pare remot és un tal Sòcrates, que no va escriure ni una ratlla, i que feia moltes preguntes i donava poques respostes. Però llavors, qui serien els seus fills legítims

en aquests temps moderns, quan tants i tants *intel·lectuals* s'han dedicat metòdicament al cultiu i la propaganda d'uns dogmes o uns altres?

Recordem, fa quatre dècades, en un temps rebolicat per al país, feia molt de soroll una cèlebre “Assemblea d'intel·lectuals, professionals i artistes”, en alguns actes de la qual jo mateix vaig participar. Recorde perfectament que, més d'una vegada, em preguntava si els professionals (advocats, metges, arquitectes, etc.) eren diferents dels intel·lectuals o no eren considerats com a tals. I per què els artistes (pintors, actors, músics...) no eren ni professionals ni intel·lectuals. I si finalment els intel·lectuals, en tant que diferenciables dels professionals i dels artistes, en tant que grup a banda, devien ser només els escriptors o els professors d'universitat. Òbviament, en aquells anys, ningú no es molestava a mirar d'aclarir, en aquesta matèria, ni els conceptes ni les definicions. Potser, també, perquè en la idea implícita de la distinció només eren intel·lectuals els practicants del *pensament crític*, és a dir, els escriptors o professors d'esquerra, preferiblement marxistes. Concepte poc subtil, que gairebé expressament negava –i de manera explícita o implícita continua negant– l'existència dels intel·lectuals de dreta, o simplement liberals. Deu ser que els pensadors conservadors o liberals no pensaven, o no pensaven de la manera correcta per a ser admesos com a intel·lectuals: de fet, en aquelles assemblees, no en recorde cap. I, d'altra banda, només hi ha intel·lectuals des del famós manifest de Zola, en temps de l'*afer Dreyfus*, quan pareix que aparegué la paraula per primera vegada? I abans que Zola parlara d'“intel·lectuals”, no s'hauria pogut aplicar aquest mot i concepte a Montaigne, posem per cas, o a Montesquieu o a Voltaire o a Diderot? La història de les paraules és llarga, i plena de convencions, de confusions i de contradiccions. En parlarem un altre dia.

“L'intel·lectual és un senyor amb ulleres grosses, un saberut? És un pensador professional? És un creador crític, per emprar una expressió políticament molt correcta? I tots junts formen un grup especial, una casta, una classe?”